

zien, redelijke mate van tolerantie heeft geheerst, is het goed te bedenken dat Erasmus een 500 jaar geleden aan de voet van de St. Laurens werd geboren en er waarschijnlijk ook is gedoopt. Welke Rotterdammer van voor 1940 herinnert zich dit huisje niet? En al is Erasmus spoedig van hier vertrokken om nimmer terug te keren en al ligt hij dan ook in de kathedraal van onze zusterstad aan de bovenloop der Rijn, het Münster te Bazel, begraven, hij heeft zich levenslang nadrukkelijk Erasmus van Rotterdam genoemd en zijn allerlaatste woorden 'Lieuer Got' stamelde hij niet meer in de taal die hij zijn levenlang had gesproken, het latijn, doch in zijn moedertaal.

Vernietiging en opbouw

Aan deze samensmeltende harmonie van huizen en kerk, die culmineerde in het ten hemel rijzen en wijzen van de toren, kwam op 14 mei 1940 een einde. Naar goed Rotterdams gebruik was men aan het restaureren. Mede door de restauratiesteigers, die snel vlam vatten, bleven na de zware branden slechts de muren van kerk en toren overeind. Wie zich de troosteloze zwartgeblakerde muren temidden van de lugubere kale vlakte na de opruiming van het puin herinnert bewondert het Rotterdamse doorzettingsvermogen van de restaurateurs, die met de profeet Nehemia zeiden: 'Wij zullen ons tot de herbouw gereed maken.' (Neh. 2 : 18). In 1947 begon de restauratie van de toren en op opbouw dag 1952 legde koningin Juliana de eerste steen voor het herstel van de kerk zelf. Het gerestaureerde transept werd in oktober 1959 in gebruik genomen, het koor in december 1962 en thans is de herbouw van het schip voltooid.

Bladerend in en mijmerend bij het boek van de Stichting Orgelcentrum, dat de godshuizen beschrijft, die in mei 1940 werden verwoest, valt mij op, dat de willekeur van het oorlogsgeweld wel een grote verscheidenheid van bedehuizen en bezinningscentra heeft getroffen. Terecht ontbreken in deze bundel de bezinningscentra niet. Ook deze bezinningscentra waren en zijn menigeen tot grote steun in de levensstrijd en daarom van waarde voor de samenleving als zodanig. Behalve de weemoed om veel schoons dat in mei 1940 in vlammen opging, komen bij de oudere Rotterdammers de herinneringen naar boven wat zij in de kerken, die zij het beste kenden, hebben meegemaakt. Bij de meesten zal dat verbon-